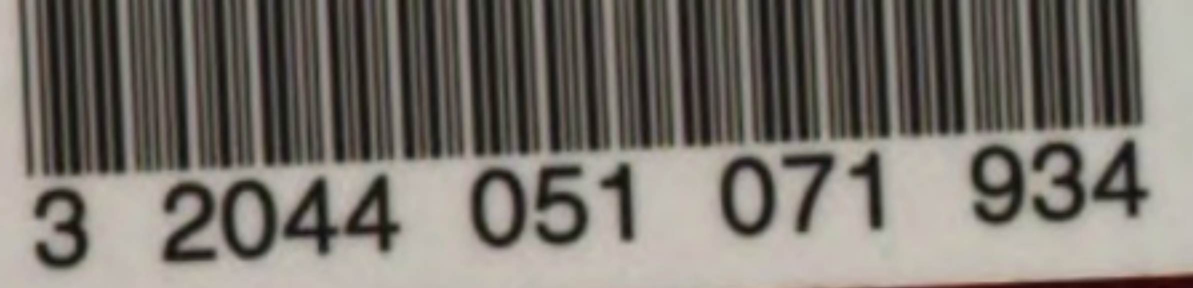

3 2044 051 071 934

EL RONDALLARI CATALA

d'en

Pau Bertràn y Bròs

Publicat segons el manuscrit original inèdit
ab un pròleg sobre l'autor
y la seva obra

per

R. Miquel y Planas

BARCELONA : MCMIX

PROSPECTE

TENEN els actuals moments una importancia trascendental pera Catalunya. La nostra terra, y singularment Barcelona, síntesi de tota ella, s'ha vist convertida en escenari obligat de les més cruentes lluytes, plantejant-se aquí'ls més complicats problemes de la vida espanyola y fent del nostre país el camp d'esperimentació de les més perilloses teoríes. Conseqüencia de tot això es que Catalunya ve pagant de son patrimoni les despeses de tan costoses esperiencies, y, a la perdua ja fa temps consumada de gran part de la seva herencia històrica, ara de poch, ab ocasió de fets execrables, han degut afegir-s'hi noves perdues de monuments, d'obres d'art, de llibres y de documents d'arxiu, desapareguts per sempre més dintre'l gorch insaciable que l'odi y la enveja mantenen obert als nostres peus. Es cosa qui obliga a meditar de debò aquest fet de que una revolució, dirigida aparentment contra interessos comuns a totes les regions espanyoles, hagi vingut a esbravarse en realitat contra coses nostres, destruhint quasi esclussivament interessos de Catalunya, quan aquesta més empenyada està en reconstituhir la seva personalitat.

Després d'aquestes consideracions hem de veure ab amor, y rebre ab agrahiment de bons catalans, aquells trevalls de reconstrucció a que venen dedicant-se alguns homes qui encarnen en la llur activitat les aspiracions de Catalunya. Sovint aquests trevalls tenen com a primer objectiu la recullida, pacient y conciençosa, d'aquelles manifestacions de la nostra vida tradicional qui han de constituhir la revelació del nostre caràcter, donant-nos la fòrmula d'edificar sobre fonaments ben assegurats les institucions de la nova Catalunya. Aquesta es la obra de l'historiador, del folk-lorista, y la qui ha de donar la orientació a totes les demés, perque un poble no es sols la suma d'individuus d'una meteixa raça qui ocupen en un moment donat una terra determinada, sinó que cal compendre-hi totes les generacions anteriors de la

meteixa gent, del trànzit de les quals sobre un meteix troç de terra n'ha provinguda la llur conformació espiritual, qui servirà encara de característica a les generacions successores.

El RONDALLARI CATALA d'en Pau Bertràn y Bròs, que anèm a publicar dins de poch, es el fruyt d'un llarch trevall dut a terme a l'escalf d'una amor intensa per Catalunya. El seu malaguanyat autor, poeta y folk-lorista de mèrits ja ben reconeguts, en feya la obra de la seva vida. Realisada per ell la entretinguda tasca d'anar recullint de boca del meteix poble, qui les conta trametent-se-les de pares a fills, un gran nombre d'aquelles narracions (rondalles, tradicions, anècdotes, exemples, etc.) qui han estat l'encant dels nostres anys d'infantesa, se disposava a donar-les a llum, quan l'obligà a interrompre-n la estampació la llarga malaltía qui posà terme a sa vida.

Al rependre nosaltres, després de vint anys de suspesa, la publicació del RONDALLARI CATALA d'en Pau Bertràn y Bròs podèm considerar-lo encara com obra única en el seu genre de folk-lore català; són aquells materials abundants, ben triats y ben desbroçats, qui formen una colecció tan variada com interessant de narracions populars catalanes en les quals s'hi sent bategar l'ànima del nostre poble y s'hi respira la flayre embaumada de les nostres montanyes.

La llista següent (pàg. 6), qui ve a ésser el sumari de la obra, servirà pera donar una idea de la seva estensió y varietat. Cal afegir no més que la bellesa de moltes narracions unida a la ingenuitat y puresa del llenguatge en que estàn referides totes elles seràn l'atractiu major de la publicació, y d'això sí que no se'n pot donar idea ab la sola enumeració dels títols de les rondalles.

UNA vegada era un pare que tenía tres filles, y va haver d'anar a bateig, y'ls va dir:

—¿Què volèu que us porti?—

La més gran va dir:

—Un vestit.—

La mitjana:

—Unes arracades.—

Y la més petita:

—Una rosa.—

Se'n va anar y va comprar el vestit y les arracades, però's va descuydar de la rosa.

Passa per un jardí y va pensar:

—Per una rosa no'm diràn res.—

Hi entra y cull la més bonica que va veure. Encara no la va haver cullida li surt una serp; diu:

—¿Pera quí es aquesta rosa?—

Diu:

EL CORP, LA GUINEU Y'L LLOP

UNA vegada un corp va pendre un formatge d'un terrat, que'n servía d'assecador, y se'l va anar a crospir a dalt d'un arbre.

Mentrestant la guineu passa per sota, y't veu a terra aquell escrosticer de formatge; ella que alça'l cap, y s'adona del corp menjantne, diu:

—Hola, corp, ¿què hi fas aquí dalt? ¿còm es que no cantes?—

El corp, res, menja que menja.

La guineu tornava:

—Ay, corp, corpet, hauríes de cantar una mica tu que tens la veu tan dolça! M'anyoro més de sentirte! Canta un xich!...—

El corp, sentintse alabar la veu, tantmeteix va voler cantar; comença:

—Gooch-goch!—

Y, es clar! li va caure'l formatge del béch, y'l va aplegar la guineu. Això buscava ella!

La guineu se'l va acabar, y després va seguir la seva vía, pensant:

—Qu'es bo'l formatge! si'n trobessis un altre!—

Pensant això, passa per la vora d'un pou, y com es tan tafanera, pega llambregada a dintre, y a dintre llavores s'hi veya la lluna a n'el mirall de l'aygua. Ella, ¿què's va creure? qu'aquella rodona blanquinosa n'era un de formatge. Ja's fica a la galleda, que penjava a ran del brocal, y, rrrt! avall va, y mentres ella baixava ab l'una galleda l'altra

SUMARI DEL "RONDALLARI CATALA"

I. RONDALLES MARAVELLOSES (ilustrades per en Joan Vila): 1. El fill de l'ós. — 2. Les tres filles del Rey. — 3. El nen y la nena més bonichs que'l sol que'ns enllumena. — 4. El ruch de les bruixes. — 5. Els tres pretendents. — 6. El gat del gegant. — 7. Niranureta. — 8. El príncep serpent. — 9. El ruch pecador. — 10. El sabater que devía tres quartos. — 11. Pere xich. — 12. Els follets. — 13. El mirallet de la serp. — 14. Julibertina. — 15. La filla de la hostalera. — 16. Els tres germans que fan fortuna. — 17. La cabreta encantada. — 18. Els fills del pescador. — 19. La germana dels dèu bous. — 20. El ruch de l'infern.

APENDIX de les Rondalles maravelloses: 21. El fill del dimoni a dida. — 22. La pell de poll. — 23. El nen y la nena més bonichs que'l sol que'ns enllumena (variant). — 24. En Peret. — 25. Les tres pells de la esquena.

II. RONDALLES HUMORÍSTIQUES (en general): 26. La Paula dels tres promesos. — 27. El robo del senyor rector que volía un marit valent pera la majordona. — 28. El soldat del llibre maravellós. — 29. El noy dels polls y de la cabra. — 30. El preu y la rahó. — 31. El noy tonto. — 32. La endevinalla. — 33. L'alt, el baix y'l ff, ff. — 34. El robo de la minyona. — 35. El pare de les vintidugues filles. — 36. El pom de farigola. — 37. La cinta morada. — 38 El rey de les grans camaces. — 39. Els tres fadrins digudins. — 40. Els tres germans culans. — 41. Boquet, boquill. — 42. Pell de vadell. — 43. La pastorella. — 44. Conte del carboner.

III. LLEGENDES, EXEMPLES MORALS, CASSOS: 45. Nostre Senyor y Sant Pere pescant. — 46. La calva de Sant Pere. — 47. Sant Pere y'l ronyó del bè. — 48. L'hortelà y'l rajoler. — 49. El cep del dimoni. — 50. El devot de Sant Joseph. — 51. La caixeta de Santa Teresa. — 52. Santa Teresa privada d'enrahonar. — 53. Les flors de Santa Eularia. — 54. La dòna de Sant Sever. — 55. Sant Isidro y'l pastor. — 56. Sant Pere y'l cap de bè. — 57. El dó de Nostre Senyor. —

58. La mare de Sant Vicents Ferrer. — 59. Sant Vicents Ferrer y l'aprenent. — 60. El pont del diable. — 61. El de la mà peluda. — 62. El ferrer de Collbató. — 63. Les petjades de Fra Joan Garí. — 64. Les germanastres. – 65. El xicot desobedient. — 66. La senyora de Tous. — 67. La del pare y fill. – 68. El mitg amich. — 69. La pubilla de l'aubarda. — 70. La noya caritativa. — 71. Els tres soldats. – 72. El noy del Sant Cristo. — 73. El pare de familia. — 74. El passatger devot. — 75. La planeta. — 76. La finestra que no's pot tancar. — 77. El mal caçador. — 78. La mà de l'albat. — 79. Mossèn Joan de Vich. — 80. La caixa de la nuvia. – 81. La mitja taronja. – 82. Els segadors que volíen haver un formatge. — 83. El frare de la Creu. — 84. Per màrfegues! – 85. Una del Rector de Vallfogona. — 86. Una altra del Rector de Vallfogona. — 87. El Rector de Vallfogona y la majordona. — 88. Les cols y la caldera. — 89. L'ase que's trenca'l coll. — 90. La mestressa de la nespra. — 91. Els tres pecats del capellà. — 92. Els regidors que s'adormíen al sermó. — 93. La vella y'l Sant Cristo. — 94. El foch del cel. — 95. El rector de la pluja. — 96. La imposició de la cendra. — 97. El badall. — 98. El fret de Montserrat. — 99. El cabrit de Pasqua. — 100. La vella acasarada. — 101. La cúa del mico. — 102. El porch del senyor rector. — 103. Les guixes del sopar.

IIII. APOLEGS, TRADICIONS, &c.: 104. La falta de guineu al mar. — 105. Traça y manya. — 106. La dita de la guineu. – 107. El llop que volía coure la carn. — 108. El llop del pegat de pega. — 109. El llop fredolich. — 110. Compare llop y comare guineu. — 111. La guineu y'l llop sembrant. — 112. La guineu cavallera. — 113. La guineu y'l llop fent el mort. – 114. La guineu y la burra. — 115. La guineu y l'àliga. — 116. El merlot y la guineu. — 117. La guineu y'l cotoliu. — 118. La guineu y'l gripau. – 119. La guineu y'l gall. — 120. La guineu y'l gat. — 121. El llop y'ls dos marrans. – 122. Xiqueta pelada. — 123. El llop y'ls tres porquets. — 124. La gallina y companys qu'anaven a Roma. – 125. El corp, la guineu y'l llop. — 126. Les cabres. — 127. El lleó y'l grill. — 128. La serp desagrahida. — 129. El cap de la perdiu. — 130. El tudó y la tórtora. — 131. L'aucellet. — 132. La rateta.

CONDICIONS DE LA PUBLICACIÓ

A l'empendre-ns la publicació del RONDALLARI CATALA sentirem el desitg de fer obra digna del llibre, tractant d'honorar en ell el recort de son malaguanyat autor. Tinguerem la sòrt d'associar als nostres propòsits el jove ilustrador en Joan Vila, y fruyt del trevall d'aquest inteligent colaborador són les 174 composicions originals, plenes de caràcter y estrictament ajustades al text, mercès a les quals prenen un relleu extraordinari els personatges y'ls episodis creats per la imaginació popular.

El conjunt del llibre forma un volúm d'unes 400 planes; el paper, d'excelent qualitat, y la impressió, a dues tintes, digna del primer entre'ls actuals mestres estampers de Barcelona, fan d'aquesta obra un producte esquisit de les arts gràfiques catalanes. El nombre d'exemplars del tiratge y els preus de venda són els següents:

30 exemplars en paper japonès, numerats de 1 a 30: a ptes. 50.
100 exemplars en paper català de fil, numerats de 31 a 130: a ptes. 30.

EXCEPCIONALMENT hem resolt oferir als amants de les coses de Catalunya qui's suscriguin per un sol exemplar del RONDALLARI en paper de fil, abans del 1.er de novembre vinent, el preu rebaixat de 15 PESSETES, qui representa, tenint compte de la comissió de llibrería, el valor material de cost de cada exemplar. En aquestes condicions ens comprometèm a servir els exemplars números 61 a 130, que atribuhirèm per ordre als 70 primers suscriptors que's presentin abans del terme indicat, defugint per la nostra part a tot compromís una vegada sía suscrit el referit nombre.

Després del 1.er de novembre, sía o no suscrita la totalitat dels referits exemplars, els preus de venda pera'ls que quedin seràn esclussivament els donats abans.

Les suscripcions poden ésser fetes desde ara als llibreters encarregats de circular el present prospecte.

Barcelona, 1.er de setembre de 1909